

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

**ЕВФЕМІЗМИ ТА ДІСФЕМІЗМИ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ СТАТЕЙ
ПРИСВЯЧЕНИХ COVID-19)**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 202М групи

Спеціальності: 035.041

Філологія (германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська)

Освітньо-професійної програми

Філологія (германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська)»

Біла Олександра Віталіївна

Керівник: к.філол.н., доцент

Просяннікова Я.М.

Рецензент: к.філол.н., доцент

Голотюк О.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Сутність публіцистичного дискурсу	6
1.1. Публіцистичний стиль, його різновиди та риси	6
1.2. Поняття дискурсу	12
РОЗДІЛ 2. Евфемізми як явище сучасної англійської мови	177
2.1. Лінгвістичний аспект вивчення евфемізмів.....	177
2.2. Класифікація евфемізмів.....	22
РОЗДІЛ 3. Дісфемія	32
3.1. Визначення та використання дісфемізмів	32
3.2. Класифікація дісфемізмів.....	35
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46

ВСТУП

Ми живемо в час стрімкого розвитку засобів масової інформації, нарівні з якими розвивається і мова, що є, перш за все, суспільним явищем. Мова розвивається і функціонує в суспільстві, служить для тих чи інших цілей комунікації між людьми, а також виступає як засіб впливу. Мова і суспільство перебувають в постійному зв'язку і взаємно впливають один на одного: мова зазнає на собі вплив його носіїв і є важливим інструментом розуміння тих чи інших феноменів.

Актуальність роботи обумовлена тим, що мовлення досить тривалий час визначалося різними соціальними нормами, обмеженнями та навіть законодавчими вимогами. Свобода слова та відсутність обмежень призвели до частого використання більш грубих слів та виразів у повсякденній мові. Це спричинило широке використання евфемізмів у повсякденному спілкуванні. За останній час евфемізми і дісфемізми стають все поширенішими в різних сферах мовної комунікації, в тому числі і у публіцистичному дискурсі, тому евфемія і дісфемія представляють особливий інтерес. Вони проникають у мову ЗМІ і поступово формують нові моделі картин світу. Багатоаспектна природа евфемізмів та їх динамічність є причиною великої різноманітності їх лексичних і граматичних форм, емоційної нейтральності або стилістичної забарвленості. Висока варіативність евфемізмів і дісфемізмів також призводить до великої кількості досліджень на цю тематику, що ще раз доводить теоретичну і практичну значимість цих явищ. Тому ми стикаємося з безліччю визначень, класифікацій евфемізмів і дісфемізмів в лінгвістичній літературі.

Безпосереднім вивченням структури цих лінгвістичних явищ займалися багато вчених-лінгвістів. Початок дослідженням поклали такі вчені, як Л. Блумфілд, Г. Пауль, Е. Бенвеніст, Ж. Вандрієс, І.Р. Гальперін, С. Відлак, Х. Ніроп, Б.А. Ларін.

Питаннями розгляду евфемізмів в різних сферах життя суспільства займалися такі вчені, як Є.П. Сенічкіна, М.Л. Ковшова, Б.О. Ларін, Л.П. Крисін, В.П. Москвін, Е.В. Кіпрська, А.М. Кацев.

Проблемі евфемізмів присвячені численні дослідження в Європі, видані монографії і словники в Англії та Америці. Евфемізми розглядалися в історичному аспекті (Л.А. Булаховський, Б.О. Ларін, О.О. Реформатський), вивчалися соціолінгвістичні і власне лінгвістичні параметри евфемізмів (О.М. Кацев, Н.М. Бердова, Л.В. Артюшкін), їхні функціональні особливості (Л.С. Турганбаєва).

Обраний матеріал також обумовлює новизну даної роботи – зіткнення з пандемією коронавіруса, з абсолютно новим для людства захворюванням, безумовно, відбивається в мові.

Зв'язок роботи з програмами, планами, темами: кваліфікаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри: «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі» (номер держреєстрації 0117U 003763).

Мета дослідження полягає у виявленні евфемізмів та дісфемізмів у публіцистичному стилі на матеріалі статей про COVID-19. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань:**

- 1) конкретизувати визначення евфемізмів та дісфемізмів;
- 2) визначити основні функції та надати класифікацію евфемізмів і дісфемізмів;
- 3) виявити причини і функції використання евфемізмів і дісфемізмів у статтях присвячених COVID-19;

Об'єктом дослідження є евфемізми та дісфемізми в публіцистичному дискурсу.

Предмет дослідження полягає у вивченні прагматичного аспекту вживання евфемізмів і дісфемізмів в текстах сучасних періодичних видань.

Матеріалом дослідження слугують статті інтернет-порталу BBC із зазначеної тематики.

Методи дослідження. В ході роботи над теоретичним матеріалом були використані такі методи, як аналіз лінгвістичної літератури, аналіз понятійного апарату, порівняння, систематизація отриманих даних. При роботі над практичною частиною дослідження були використані такі методи, як аналіз словникових дефініцій, описовий метод, метод суцільної вибірки на Інтернет-ресурсах.

Наукова новизна роботи полягає у проведенні аналізу та виявленні особливостей евфемізмів та дісфемізмів у публіцистичному дискурсу.

Практична цінність кваліфікаційної роботи полягає у можливості використання її результатів у курсах зі стилістики та лексикології, написанні кваліфікаційних та курсових робіт, а також результати дослідження повинні допомогти відстежити тенденції освітлення важливої інформації в засобах ЗМІ.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи обговорено на засіданнях кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики Херсонського державного університету, які були проведені в формі попереднього захисту, також результати роботи пройшли апробацію на науковому семінарі-дискусії з актуальних питань перекладознавства та англістики (листопад, 2020 року).

Публікації. Результати дослідження висвітлено в одній одноосібній науковій публікації за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Філологічні науки в системі сучасного гуманітарного знання XXI століття» (м. Одеса).

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Публіцистичний стиль, його різновиди та риси

Для досягнення мети нашої дослідницької роботи нам слід вивчити та проаналізувати основні функції, різновиди та особливості публіцистичного стилю.

Публіцистичний стиль використовується в публічних виступах та друкованих публічних творах, які адресовані широкій аудиторії та присвячені важливим соціальним чи політичним подіям, суспільним проблемам культурного чи морального характеру

Загальна мета публіцистичного стилю – вплинути на громадську думку, переконати читача чи слухача в тому, що інтерпретація, яку дає письменник чи оратор, є єдино правильною і спонукати його прийняти висловлену точку зору. Автор змушує читача зробити це не лише за допомогою логічних аргументів, а й за допомогою емоційного впливу. Це особливо помітно в ораторському підстилі, в якому людський голос відіграє дуже важливу роль, будучи найпотужнішим інструментом переконання [7, с.589].

Основне призначення:

- a) інформаційно-пропагандистськими методами вирішувати важливі актуальні, злободенні суспільно-політичні проблеми;
- b) активний вплив на читача(слухача), спонукання його до діяльності, до необхідності зайняти певну громадянську позицію;
- c) пропаганда певних думок, переконань, ідей, теорій та активна агітація за втілення їх у повсякдення;

Ілля Романович Гальперін виділяє розмовні та писемні різновиди серед публіцистичного стилю. Розмовні різновиди представлені ораторським мистецтвом та промовами. Ораторське мистецтво та виступи часто називають ораторським стилем. Розвиток радіо і

телебачення породив новий розмовний різновид – це радіо- і телевізійні коментарі. Письмовими різновидами цього стилю є нариси (моральні, філософські, літературні) та публіцистичні статті (політичні, соціальні, економічні, літературні, науково-популярні) у газетах та журналах [4, с.289].

Ораторський стиль – це усний підрозділ публіцистичного стилю. Безпосередній контакт із слухачами дозволяє поєднувати синтаксичні, лексичні та фонетичні особливості як писемної, так і розмовної різновидів мови. Типовими рисами цього стилю є: пряме звернення до аудиторії; іноді сутички; вживання розмовних слів. Оскільки аудиторія покладається лише на пам'ять, оратор часто вдається до повторень, щоб дати можливість слухачам слідувати за ним і зберегти основні моменти промови. Також вдаються до повторень, щоб переконати аудиторію, додати ваги думці оратора [39]. Наступний фрагмент з виступу американського генерала Конфедерації А.П. Хілла про закінчення громадянської війни в США є прикладом такого повторення:

“It is high time this people had recovered from the passions of war. It is high time that counsel were taken from statesmen, not demagogues. It is high time the people of the North and South understood each other and adopted means to inspire confidence in each other”

Повторення однієї і тієї ж ідеї в одній і тій же лінгвістичній формі може набриднути аудиторії та зруйнувати контакт мовець-аудиторія, тому замість цього використовується повторення синонімічних фраз, наповнюючи промову деталями та прикрашаючи її. Повторення можна розглядати як найбільш типовий стилістичний засіб англійського ораторського стилю.

Прагнення оратора переконати та збудити свою аудиторію призводить до використання порівняння та метафори, але це, як правило, традиційні, оскільки ці стилістичні прийоми можуть відвернути увагу

слухачів від основної точки виступу. Крім того, їх важче зрозуміти, і процес вимагає часу.

Найбільш очевидною метою ораторського мистецтва є переконання, і воно вимагає красномовства. Цей стиль проявляється у виступах з політичних та соціальних проблем, у виступах та зверненнях з урочистих випадків, а також у виступах адвокатів та суддів. За своєю головною рисою ораторський стиль належить до писемного різновиду мови, хоча він модифікується усною формою висловлювання та використанням жестів [32].

Нарис – це літературна композиція середньої тривалості на філософські, соціальні чи літературні теми, яка зберігає чітко особистий характер і не має претензій на глибоку або сувору наукову обробку цієї теми. Це, скоріше, ряд коментарів, без певних висновків.

Нарис був дуже популярний у 17-18 століттях. У той час були написані нариси на теми, пов'язані з мораллю та етикою, а також на політичні та філософські проблеми.

У 19 столітті нарис як літературний термін поступово перетворився на те, що ми зараз називаємо журналістською або художньою статтею (очерк), яка охоплює всі види тем – від політики, філософії чи естетики до подорожей, спорту та моди.

Основні статті зазвичай публікуються в газетах, особливо щотижневиках та недільних виданнях. Їх часто пише один і той же письменник або журналіст, який виховував свій власний індивідуальний стиль.

Найхарактернішими мовними особливостями нарису є: стислість висловлювання; вживання першої особи однини; досить широке використання сполучників; рясне використання емотивних слів; використання порівнянь та стійких метафор.

Завдяки характерному поєднанню логічної аргументації та емоційної привабливості, публіцистичний стиль має спільні риси зі

стилем наукової прози чи офіційних документів, з одного боку, та стилем емоційної прози, з іншого. Його цілісна та логічна синтаксична структура, розширена система сполучних елементів (отже, вперед, відтепер), ретельне абзацування роблять її подібною до наукової прози. Як емоційна проза публіцистичний стиль використовує слова з емоційним значенням, образність та такі стилістичні прийоми, як метафора, порівняння, метонімія, евфемізми та дісфемізми. Публіцистичному стилю властиві звертання, короткі прості речення (питальні або окличні) та вигуки.

У публіцистичному стилі також є деякі елементи емоційно забарвленого розмовного стилю, оскільки автору не потрібно робити їх мовлення знеособленим (як у науковому чи офіційному стилі), а навпаки, він намагається наблизити текст до жвавого спілкування, ніби вони розмовляли з людьми, які безпосередньо контактували.

Основними мовними особливостями публіцистичного стилю є [41]:

- велика кількість дат, власних імен, топонімів, назв установ та організацій;

- наявність газетних кліше, тобто в статтях використовуються звичні для читача фрази. «*calm before the storm, an economic impact, vital issue*». Усі ці кліше роблять текст витонченим, хоча зміст може бути цілком звичним.

- численні стереотипні фрази “*It is alleged that..., People are reported as saying..*”

- використання цитат заради об’єктивності, безпосередності, драматичного ефекту: “*These are people who are gone forever, “he said, “and for God's sake, it could have been prevented.*”

- звичайні дієслова в газетній мові часто замінюються набірними фразами, що створює враження плавності: *to make contact with, to play the leading part.*

- правило п'яти w – who-what-why-where-when

- евфемізми: “*chairperson*” for “*chairman*”; “*differently abled*” for “*disabled*”; “*visually challenged*” for “*blind*”.

Слід зазначити, що евфемізми часто використовуються у виступах політиків, чиновників, військових представників та власників великих корпорацій для опису дій, які здаються образливими. Використання евфемізмів також є досить частим явищем у газетних статтях.

- часте вживання розмовної мови, включаючи сленг, діалектні слова, емоційні слова;

- використання фразеологічних одиниць: “*At wit's end – to be in a deadlock; the nickel and diming – to harass or annoy with petty demands or for trivial reasons;*

- використання теперішнього або минулого простого часу, навіть говорячи про минулі події;

- інверсія, що дозволяє виділити головне;

- велика кількість пасивних конструкцій: “*It's international crew of 25, including two Britons, is said to be safe.*”

- політичні та економічні терміни: *by election, per capita production, apartheid;*

- використання скорочень “*UNO, NATO, AIDS*”; абрєвіатури “*A-bomb, D-Day*” умовні символи ©, £, %; ініціали для імен політичних особистостей: JFK для Джона Фіцджеральда Кеннеді;

Для налагодження контакту з читачем широко використовуються різні графічні засоби : абзаци різних типів та розмірів, схеми, ескізи, ілюстрації, які повинні привернути увагу читача, розподіл статті на декількох сторінках, що робить можливим привернути більше уваги на статтю.

Ораторське мистецтво – це публічний виступ, який повинен бути зрозумілим для даної аудиторії. Це повинно бути емоційним і тримати

аудиторію в напрузі. Оратор визначає виразні засоби та стилістичні прийоми, що використовуються:

а) пряме звернення до аудиторії за спеціальними формулами (Ladies and Gentlemen! My Lords! Dear Friends!). Вирази прямого звернення можуть повторюватися в процесі виступу і можуть виражатися по-різному

б) спеціальні формули в кінці виступу, щоб подякувати аудиторії за увагу (Thank you very much; Thank you for your time).

в) риторичні запитання

г) використання скорочень – I'll; won't; haven't; isn't; та інші: *"We're talking about our nation. We're not talking about politics.; I'm here to thank you for hearing that call. Actually, I shouldn't be thanking you, I should be thanking a Higher Power for giving you the call ."*

д) особливості розмовного стилю, такі як ставлення запитань до аудиторії, коли оратор намагається налагодити більш тісний контакт: *"Sometimes it is said that man cannot be trusted with the government of himself. Can he, then, be trusted with the government of others? Or have we found angels in the forms of kings to govern him?"*

Як і розмовний стиль, ораторське мистецтво, як правило, характеризується емоційним забарвленням та підтекстом, але є різниця. Емоційне забарвлення публіцистичного стилю високе; воно може бути урочистим або іронічним, але воно не може мати понижених відтінків (жартівливих, грубих, вульгарних чи сленгових), що зустрічаються в розмовній мові.

У наш час нарис – це свого роду художня стаття в журналі чи газеті. Есе пишеться одним і тим же письменником чи журналістом, який виховував свій власний індивідуальний стиль. Деякі нариси, залежно від індивідуальності письменника, написані надзвичайно емоційно, нагадуючи стиль емоційної прози, інші – наукової. Найхарактерніші мовні особливості:

- 1.Стислість висловлювання;
- 2.Використання першої особи однини, що виправдовує особистий підхід до вирішених проблем;
- 3.Рясне використання емотивних слів;
- 4.Використання порівнянь та метафор як одного із середовищ пізнавального процесу.

Справжня таємниця нарису полягає у взаємозв'язку цих складових. Залежно від індивідуальності письменника нариси пишуться в дуже емоційній манері, що нагадує стиль емоційної прози, інші нагадують наукову.

Сучасний нарис часто є біографічним. Його словниковий запас простий, а також логічна структура та аргументація. Але він як і раніше зберігає всі провідні риси публіцистичного стилю.

У порівнянні з ораторським стилем, нарис має на меті більш тривалий, отже, більш повільний ефект. Епіграми, парадокси та афоризми порівняно рідкісні в ораторському мистецтві, оскільки вимагають зосередженої уваги слухача. В нарисі вони зустрічаються частіше, бо читач має можливість ретельно і детально вивчити як зміст висловлювання, так і його форму.

Отже, було визначено мету публіцистичного стилю, описано його різновиди та мовні особливості і ми дійшли висновку, що публіцистичний стиль поєднує в собі риси всіх інших стилів, а його основні функції – інформувати та переконувати.

1.2. Поняття дискурсу

Термін «дискурс» у сучасній науковій літературі є неоднозначним, багатокомпонентним і тим самим привертає до себе увагу. Для більш повного і точного розуміння значення поняття «дискурс» згадаємо основні визначення даного терміну.

Вивчення дискурсу є одним з найбільш прогресуючих в плані розвитку напрямів сучасної лінгвістики. Безліч наукових гіпотез, теорій дискурсу, а також лінгвістичних шкіл, що займаються дослідженням даного терміну, об'єднує прагнення пізнати мову не в якості системи знаків або абстрактного об'єкта вивчення лінгвістики, а тільки як реальне втілення цієї мовної системи в умовах живого спілкування, комунікації. Поняттям дискурс позначається мовна діяльність, яка відбувається в різних областях життєдіяльності людини: політиці, філософії, психології, публіцистиці та ін. В зв'язку з цим прийнято виділяти різні типи дискурсу: політичний, публіцистичний, дискурс ЗМІ.

Т. Миколаєва характеризує дискурс як «багатозначний термін лінгвістики тексту, який багатьма авторами вживається майже у омонімічних значеннях» [16, с 467].

Т. А. Дейк та В. Кінч зазначили, що дискурс є «не просто даністю тексту, а системно мовними структурами цілого тексту». Основою такого підходу є побудова ієрархії складових та відношень між ними, що утворюють єдине ціле [5, с. 154].

У працях Т. Дейка можна прослідкувати когнітивне розуміння дискурсу, де дискурс постає як взаємодія між мовою та дійсністю, що є запорукою розуміння світу [31, с.165]. Характерними рисами такого дискурсу є цілі та інтереси, а важливою є не просто ситуація, а уявлення про неї або інтерпретація учасниками ситуації. О. С. Кубрякова теж трактує дискурс як когнітивний процес, який пов'язаний із творенням мовленнєвої поведінки.

В. В. Красних трактує дискурс як «вербалізовану мовленнєво-мисленнєву діяльність, що включає лінгвістичні та екстралінгвістичні компоненти», а текст як «елементарну одиницю дискурсу», тобто дискурс визначається через текст або текст через дискурс.

Слово дискурс походить від латинської префікса dis-, що означає «геть», і кореневого слова currere, що означає «бігти». Отже, дискурс перекладається як «втікати» і стосується способу течії розмов.

Термін «дискурс» використовується у різних значеннях, що дає змогу говорити про «розмитість» його поняття. Існують навчальний (дидактичний) дискурс, політичний, комунікативний, міжкультурний, феміністичний тощо.

У другій половині двадцятого століття поняття «дискурс» привертає увагу багатьох лінгвістів, таких як В. І. Карасик, Дж. Кук. Виокремлюють два основні напрями дослідження дискурсу: комунікативний та діяльнісний.

М.Р. Желтухіна виділяє такі функції дискурсу [6, с.137-143]: .

- Інформаційна;
- Регулятивна;
- Функція впливу (різновиди: ідеологічна, політична, сугестивна, оцінна, апелятивна, пропагандистська, маніпулятивна)

Публіцистичний дискурс можна назвати с живим, динамічним, активним, типом дискурсу. Він пов'язаний з реальними подіями та явищами, що відбуваються в житті суспільства, відображає конкретні дії в певний проміжок часу.

Публіцистичний дискурс обов'язково передбачає діалог між адресатом і адресантом, він впливає, переконує, направляє в певне русло роздумів. Якщо політичний дискурс має на меті переконання аудиторії для отримання влади в області політики, то публіцистичний дискурс в цьому сенсі позиціонує себе набагато ширше. Адже публіцистика зачіпає різноманітні сфери життєдіяльності людини і суспільства в цілому.

Н. А. Павлушкін під публіцистичним дискурсом розуміє певний текст, який актуалізується в конкретній ситуації, пов'язаний з деякими подіями в одному і тому ж часі і просторі. Відмінністю публіцистичного дискурсу є його динамічність, діалогічність, відкритість [20,с.254]. Крім

відмінних характеристик можна виявити і схожість публіцистичного дискурсу з дискурсом політичним. Адже і той, і інший мають на меті переконання, маніпулювання думками адресата. Ці загальні риси помічає і Н. І. Клушина, визначаючи публіцистичний дискурс як будь-який текст, який має політико-ідеологічний підтекст, покликаний впливати на суб'єкт [20, с.255].

Сучасні лінгвісти досліджують публіцистичний дискурс з різних точок зору. Так, розглядається публіцистичний дискурс як методологічний конструкт, який являє собою систему методологічних операцій, спрямованих на збір, переробку, передачу інформації в соціумі. В. Н. Хорольський говорить про культурологічному підході вивчення публіцистичного дискурсу, що передбачає естетичний аналіз текстів, інтерпретацію за допомогою естетичних категорій [14, с.137].

До функцій публіцистичного дискурсу можна віднести функцію впливу, інформаційну, рекламну, розважальну функції та функцію конструювання соціальної дійсності за допомогою ідеологій певних соціальних груп.

Основні ознаки англomовного публіцистичного дискурсу:

- a) тексти легко доступні та мають високий рівень авторитетності, тому здійснюють необхідний вплив на читача.
- b) лаконічні, стислість, при якій зберігається розкриття змісту.
- c) висвітлюються найактуальніші аспекти життя, без обмежень тематики завдяки політичній свободі англomовних країн.
- d) широке функціонування жаргонної, арготичної, просторічної лексики, скорочень, аббревіатур, що розраховано на "background knowledge".
- e) спрощені форми і засоби викладення матеріалу, що допомагає бути ближчим до масової аудиторії. Часте висвітлення одного явище у різних площинах (як інформаційна стаття або ж погляди

журналістів, громадських діячів, політиків тощо). Це дає змогу читачу оцінити різні погляди та зробити свій висновок.

- f) тексти відзначаються мовною грою, ідіомами, метафорами, алюзіями.
- g) персоніфікація адресанта.
- h) гібридизація публіцистичного стилю через жарову і видову взаємодію.
- i) популяризація субстандартів.
- j) порушення стандартизованого мовлення.
- к) значна кількість кліше, мовленнєвих стереотипів.
- l) серед безлічі засобів, що характеризують сучасний публіцистичний дискурс М. І. Пташник виокремлює феномен, що проявляється через підбір альтернативного плану вираження. Він направлений на інформаційно-емоційний вплив на адресата та досягнення позитивного комунікативного результату. Вищезгаданий феномен виникає у тих випадках, коли безпосередня номінація не відповідає вимогам комунікації [9, с. 10].
- m) зміни у стилістиці (сфера вживання високого стилю звузилась, а розмовного – розширилась, що дає змогу сприймати інформацію не як від нейтрального джерела, а нібито твій друг розповів тобі новини на кухні за чашкою кави).

Публіцистичний дискурс знаходить застосування в суспільно-політичній літературі, періодичній пресі (газетах, журналах), ораторській мові і т.д. Широке поширення отримала газетно-журнальний різновид публіцистичного дискурсу.

Сучасним публіцистичним текстам властивий «автор – приватна людина», який прагне виглядати близьким читачеві. Автор намагається не просто передати будь-яку інформацію, але і зробити певний вплив на адресата, а адресат в свою чергу здійснює пізнавальну діяльність, тобто намагається отримати ту інформацію, якої у нього ще немає.

РОЗДІЛ 2. ЕВФЕМІЗМИ ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Лінгвістичний аспект вивчення евфемізмів

Для того, щоб дослідити та проаналізувати сутність евфемізмів у публіцистичному стилі, зрозуміти причини їх використання, слід розпочати з визначення евфемізму. В наш час використання евфемізмів не настільки широко поширене, як у ХІХ та на початку ХХ століть, але воно все ще є ефективним засобом комунікації [28, с.61]. Ми запропонуємо деякі визначення евфемізму, дані лінгвістами.

Слово евфемізм походить від грецьких кореневих слів *eu* (ευ), “good/well” + *pheme* (φήμη) “speech/speaking”. Первинне його тлумачення трактується як вимовляння «слів, які мають добру ознаку; утримання від слів, які мають погану ознаку (особливо при жертвопринесеннях); благоговійне мовчання».

Евфемія за своєю структурою є різнорідним і вельми значущим лінгвістичним явищем в лексичній системі мови. Евфемізми є досить цікавою частиною лексики мови, як для вживання, так і для дослідження [35, с.69]. Процес евфемізації – безперервна заміна одних найменувань на інші, заснована на оцінці та переоцінці людиною форм вираження.

Велика кількість робіт, присвячених дослідженню проблем евфемізації, доводить теоретичну і практичну значимість даного явища. Однак це призводить до того, ми стикаємося з великою кількістю визначень даного поняття в лінгвістичній літературі [17, с. 43].

Ми знаходимо таке визначення В. М. Ярцевої: «Евфемізми – емоційно нейтральні слова або вирази, які вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, які здаються непристойними, грубими або нетактовними».

Г. Б. Антрушина дає таке визначення: «У кожній мові є слова, яких люди інстинктивно уникають, тому що їх вважають непристойними, неточними, грубими, занадто прямими або неввічливими. ... Їх часто описують не прямо, а за допомогою слів-замінників, які називаються евфемізмами» [1, с. 210].

Б. О. Ларін вважає, що за своєю семантичною структурою евфемізми є однією з різновидів тропів. Відмінність евфемізмів полягає в його меті та сфері використання. На відміну від тропів поетичної мови, мета евфемізмів полягає не в зображенні реальності, а в затемненні неприємних явищ життя або непристойних думок, намірів [13, с.120].

О. О. Тараненко зазначає: «Евфемізм – слово або вислів, троп, що вживається для непрямого, прихованого, зокрема пом'якшеного, ввічливого, позначення певних предметів, явищ, дій замість прямої назви». Радянський лінгвіст О. С. Ахманова визначає евфемізм як слово або вислів, суть якого полягає в непрямому, прикритому, ввічливому, пом'якшувальному позначенні будь-якого предмета. Подібні визначення знаходимо і у Д. Н. Шмельова, Д. Е. Розенталя, І. Р. Гальперіна.

І. Р. Гальперін наголошує, що евфемізми – це слова і словосполучення, що з'являються в мові для позначення понять, які вже мають назву, але вважаються неприємними, грубими, непристойними або низькими. Наприклад, дієслово *to die* можна замінити такими евфемізмами як *to pass away, to be no more, to depart, to join the majority, to be gone*, а також більш жартівливі – *to kick the bucket, to give up the ghost, to go west*. Таким чином, вчений наголошує на тому, що евфемізми – це синоніми, які спрямовані на досягнення навмисного пом'якшуючого ефекту [4, с.173].

Л. П. Крисін характеризує евфемізм як «вид іносказання, однак, на відміну від інших видів іносказання евфемізми відрізняються своєю прагматичною функціональністю: вони вживаються тоді, коли мовець

бажає завуалювати певний зміст, який він з певних причин вважає недоречним позначити прямо» [12, с. 367].

Інтернет-словник дає таке визначення: «Фігура, в якій різке або нечітке слово або вираз пом'якшено; спосіб описати образливу річ необразливим виразом».

У своєму Оксфордському словнику евфемізмів Р. В. Холдер зазначає, що в мові чи письмі «ми використовуємо евфемізм для роботи з табу або делікатними предметами. Отже, це мова ухилення, лицемірства, розважливості та обману» [37, с.312].

Як бачимо, евфемія – складне, багатогранне, схильне змінам явище, ми вважаємо за необхідне при формулюванні визначення враховувати всі вищезгадані думки. Таким чином, евфемізм не є тропом, це слово або вираз, що вживається замість іншого, яке є некоректним, недозволеним або небажаним, з метою уникнути найменування того, що може викликати негативні емоції у мовця або співрозмовника, а також з метою завуалювати, замаскувати суть явища. Це визначення визнається робочим для даного дослідження.

На думку В. П. Москвіна, середній прошарок населення є основними носіями евфемізмів. Досліджуючи соціальну природу евфемізмів, Б. О. Ларін, вирізняє мовні одиниці: сімейно-побутові евфемізми, загальноживані евфемізми національної літературної мови, професійні і класові евфемізми [13, с.110].

Функціонування евфемізмів зумовлене соціальною ситуацією спілкування. Чим офіційніша ситуація спілкування, тим більше уваги звертає мовець на вибір мовних одиниць і, відповідно, більша ймовірність використання евфемізмів.

Велика кількість евфемізмів в англійській мові походить від слів з латинським корінням. Зазначається, що після нормандського завоювання Англії в 1066 році: «група почала проводити різницю між генетичним та непристойним словниковим запасом, між латинськими

словами вищого класу та хтивим англосаксонцем нижчого. Ось чому герцогиня *perspired, expectorated and menstruated*, в той час як покоївка на кухні *sweated, spat and bled*.

Евфемізми використовуються насамперед у дипломатії, публіцистиці, ораторському мовленні, а іноді і в розмовному.

Основна функція евфемізмів – здатність пом'якшувати сильну реакцію, спричинену чимось неприємним, страшним [6, с. 20]. У сучасній англійській мові евфемізм здебільшого базується на деяких соціально-етичних стандартах поведінки, моральному такті та етикеті, на бажанні не нашкодити почуттям інших людей [8, с. 27].

Було встановлено, що найпопулярнішими функціями використання евфемізмів є наступні: заміна назв об'єктів страху, позначення того, що вважається непристойним, заміна визначень неприємних, огидних предметів, заміна слів більш толерантними та політично правильними термінами, замінюючи, щоб не шокувати інших, позначення організацій та професій, які здаються непристойними.

Наступні приклади наведені для того, щоб продемонструвати функції евфемізмів: "*Bereavement, isolation, loss of income and fear are triggering mental health conditions or exacerbating existing ones.*" Bereavement – це евфемізм, який перекладається як «втрата» і служить заміною термінів, пов'язаних зі смертю. Функція цієї заміни полягає в пом'якшенні, приховуванні неприємної істини.

"*The woman died after a simple pro-choice procedure. It turned out that she was infected with covid 19.*" У статті, термін *abortion* (аборт) замінено евфемізмом *pro-choice*. В українській мові *pro-choice* перекладається по-різному, залежно від контексту, але зазвичай як термін, що позначає свободу вибору (виступаючий за свободу вибору).

У британських та американських ЗМІ *pro-choice* є популярним евфемізмом для позначення абортів без медичних показань. Тема абортів довгий час залишалася публічним табу тому преса намагається подати

термін якомога лагідніше, використовуючи евфемізації, щоб не доставляти дискомфорту читачеві.

Існують також забобонні евфемізми, засновані (свідомо чи підсвідомо) на думці, що слова мають силу приносити нещастя (наприклад, не вимовляючи слово *cancer*).

Зазвичай евфемізми також використовують з метою підвищення статусу чогось (наприклад, використання “educator” for “a teacher”) [22, с. 188].

Але при цинічному використанні евфемізми можуть створити серпанок обману, шар брехні. Цей тип евфемізмів використовується у зв'язках з громадськістю, у військовій справі та у політиці, щоб упакувати щось – ідею, політику, продукт – настільки ж привабливо і називається подвійною мовою.

Евфемізми також використовуються в політкоректній лексиці. Політично правильна лексика поважає основні права людини. На думку М. Палажченко, метою політкоректності є усунення расової, гендерної та інших видів дискримінації [21, с. 103].

Розмовляти евфемістично означає використовувати мову як щит проти того, кого бояться, що не подобається, що неприємно. Евфемізми мотивовані бажанням не ображати, і тому вони мають ввічливий відтінок [28, с. 97].

Евфемізм – корисний літературний засіб для письменників. Ця фігура мови дозволяє письменнику звертатися до потенційно делікатних, образливих або неприємних тем більш делікатно або менш шкідливо, ніж буквальні слова чи фрази. Крім того, евфемізми можуть доповнити поетичну природу письма як засіб опису чогось більш образним чином.

Письменникам важливо розуміти, що надмірне використання евфемізму може заплутати та втратити значення для читачів. Крім того, залежно від тону написаної роботи, евфемізми насправді можуть бути більш суворими, неприємними чи образливими, ніж прямі та дослівні

формулювання. Тому евфемізм повинен бути ретельно та належним чином відібраний письменниками, щоб бути ефективним.

2.2. Класифікація евфемізмів

Використання та існування евфемізмів спричинені соціальними умовами або певними психологічними факторами. На думку І. В. Арнольд, не лише англійська, а й інші сучасні мови мають певний набір понять, що потребують евфемістичну заміну. Це поняття смерті, божевілля, дурості, пияцтва, певних фізіологічних процесів, злочинів, статі тощо [2, с. 245].

Евфемізми, які використовуються для релігійних обрядів та артефактів датуються найдавнішими письмовими записами. Захист священних імен, ритуалів та концепцій від непосвячених завжди породжував евфемізми, чи то для виключення сторонніх, чи для збереження влади серед обраних практикуючих.

Християни використовують евфемізми для Бога та Ісуса, такі як *gosh* і *gee*. Під час молитви євреї зазвичай використовують слово *Adonai* (my Lord). Однак у розмовній мові це вважається недоречним серед євреїв, і тому євреї замінюють на *HaShem*, що буквально означає «Ім'я». Примітно, що саме традиційно євреї вважали ім'я Бога невимовним і, отже, таким, про якого не можна говорити. Згідно з Торою, коли Мойсей побачив палаючий кущ, він запитав Бога: хто ти? Відповідь, яку він почув, був: Я такий, який я є. Таким чином, євреї століттями вважали, що ім'я Всевишнього неможливо вимовити, оскільки за їхньою логікою вимовляння це було б рівнозначно називанню себе Богом.

Евфемізми пекла, прокляття та диявола, навпаки, часто використовуються, щоб уникнути супротивника. У книгах про Гаррі Поттера злого чарівника Лорда Воландеморта зазвичай називають "*He Who Must Not Be Named*", або "*You-Know-Who*". Однак персонаж

професора Дамблдора у першій книзі зазначає, що страх перед іменем лише посилює страх перед супротивником [36, с. 21].

Евфемізми можна класифікувати за тематичним принципом [34]:

- a) іноземного та / або технічного походження (*urinate, security breach, prophylactic, perspire*);
- b) абрєвіатури (*SOB – son of a bitch, BS – bullshit, BFD – big fucking deal, STFU or STHU – shut the fuck/hell up*);
- c) абрєвіатурні скорочення (*Sugar Honey Iced Tea – shit*);
- d) застосування в клінічних умовах (*PITA для пацієнта з pain in the ass*);
- e) абстракції та неясності (*going to the other side – death*);
- f) стримане применшення (*not exactly thin – fat*);
- g) сленг.

Існує певна незгода щодо того, чи є певні терміни евфемізмами чи ні. Наприклад, іноді фраза *visually impaired* позначається як політично коректний евфемізм для сліпих. Однак погіршення зору може бути і більш широким терміном, включаючи, наприклад, людей, які мають частковий зір на одне око [36, с. 65].

Бейсбольні метафори про секс – це, мабуть, найвідоміший і найпоширеніший набір ввічливих евфемізмів щодо сексу та поведінки у відносинах у США. Метафори охоплюють такі терміни, як *hitting it off* для гарного початку відносин, *striking out* коли не щастить у коханні, і *running the bases* для сексуального прогресу у відносинах. Самі *bases* від першого до третього, виступають замість різних рівнів сексуальної активності від французьких поцілунків до прелюдій. «*Hitting a home run*» описує секс під час першого побачення, *batting both ways* або *batting for the other team* описує бісексуальність або гомосексуалізм. Евфемізми, пов'язані з бейсболом, також рясніють *equipment* та *bat and balls* є загальним посиленням на чоловічі статеві органи, тоді як *glove* або *mitt* можуть стосуватися жіночої анатомії.

Англійська мова містить численні евфемізми, пов'язані зі смертю, похованням, людьми та місцями, які мають справу зі смертю. Практика використання евфемізмів для смерті, швидше за все, виникла з магічної віри, що говорити слово «смерть» означало запросити смерть. *Deceased* – це евфемізм для *dead*, і іноді кажуть *gone to a better place* [27, с. 46]. Деякі християни часто вживають таку фразу, як *gone to be with the Lord*.

Евфемізми часто зустрічаються в назвах посад. Деякі роботи мають складні заголовки, що робить їх звучання більш вражаючими. Багато з цих евфемізмів можуть включати такі слова, як інженер, хоча насправді люди, які виконують цю роботу, не мають акредитації в галузі техніки. Наприклад *sanitation engineer – janitor, transparent-wall maintenance officer – window cleaner* [28, с. 85].

З точки зору семантики, фразеологічні евфемізми можна розділити на кілька груп, найважливішими з яких є [9, с.30-34]:

1. Евфемізми, що називають смерть і все, що з нею пов'язано та маскують її (*to breath one's last, to depart this life, to be no more*).

“*The next day, his parents were flown to New Mexico, but they couldn't stay at their son's bedside, until he **breathed his last**, because of the quarantine*”. Евфемізм *breathed his last*, розуміється як останній подих, замінюючи поняття смерті задля поліпшення сприйняття ситуації із хлопчиком.

“*The epidemic claimed many lives, however, **God knows best***”. Евфемістичний вираз *God knows best*, перекладається як Бог знає краще і його можна віднести і до релігійної класифікації. Смерть у цьому випадку позначається як щось підвищене, духовне і те, що приховує реалії.

“*Although the possibility of an **adverse event** occurring might be negligible (less than one in a million) this does not mean that it might not occur to someone*” [19]. У статті описується той факт, що було зафіксовано всього декілька випадків летального результату, але з метою

уникнути паніки серед населення в статті використано евфемістично словосполучення *adverse event* (несприятлива подія) замість *death* (смерть).

Емоційною основою виникнення евфемізмів можна вважати страх перед смертю, а іноді і бажання не нашкодити людині, проявити такт і ввічливість. Ця група є досить численною.

*“Earlier in an interview with ABC, Donald Trump admitted that he cannot sleep at night, thinking about the **situation** in the world”*[19]. Ще один приклад використання головою держави евфемізму замість прямої номінації. Слово *situation* евфемістично використано на позначення пандемії коронавірусу. Евфемізм виконує функцію маскування інформації з метою уникнути підвищення рівня тривожності серед населення.

*“Dangerous coronavirus infection **claims the lives of** medical workers”*. Евфемізм *claims the lives* також відноситься до групи, покликаної замінити найменування смерті і все, що з нею пов'язано. У цьому контексті евфемізм вживається замість прямої номінації вбивати. Породжуючим мотивом для створення евфемізмів цієї групи є почуття страху, їх функція полягає у тому, щоб замінити події, які викликають страх.

*“European countries have overcome **a sad milestone**”*. Різного роду метафори часто використовуються для утворення евфемізмів. У даному прикладі, взятому зі статті, яка присвячена високому рівню смертності від COVID-19, новий приріст хворих був позначений як *a sad milestone*. Використання евфемістичного виразу в контексті статті мотивується бажанням пом'якшити інформацію, що і є його функцією.

2. Евфемізми, що називають соціальне зло, злочини, людські пороки та їх наслідки (*send somebody to glory, kiss the cup, three sheets in (to) the wind*).

3. Евфемізми, що називають бідність, важке фінансове становище (*be in Queer Street, not to have a shirt to one's back, not to have a penny, to bless oneself with*).

“*Small businesses are closing people **have been out of employment** for over six months now*”[19]. Евфемістичний вираз *have been out of employment*, розуміється як відсутність роботи і є заміною слова *jobless*. Цей вираз пом'якшує сприймання відсутності фінансів, оскільки бідність завжди була дуже небажаним і неприємним станом, особливо в англійському суспільстві. Не дивно, що люди намагаються приховати своє погане матеріальне становище, використовуючи або вигадуючи для нього непрямі назви.

“*Today's crisis will force a significant portion of citizens apply for loans. This is especially true for **vulnerable categories**.*” Термін *vulnerable categories* використовується сучасними ЗМІ при необхідності позначення соціальної нерівності з метою маскуванню і пом'якшення інформації. Евфемізм, використаний в даному прикладі, можна також віднести до групи політично коректних, перед якими стоїть завдання уникнути комунікативного конфлікту, не зачепити чийсь почуття. Журналісти мають за мету уникнути негативних асоціацій по відношенню до економічної ситуації в країні.

“*The chef came out to get some fresh air from the sushi bar, which only works for delivery. He used to work in an expensive restaurant in the center, but because of the quarantine it was closed and the workers were sent on **unpaid leave**.*” У зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції і економічною кризою велика кількість людей залишилося без роботи, а багатьох відправили у так звані *unpaid leave* (неоплачувані відпустки). При цьому за даними словосполученням по суті криється звичайне звільнення. Його використання мотивоване бажанням замаскувати, завуалювати інформацію.

4. Евфемізми, що називають психічні чи фізичні відхилення (*be off one's nut, go nuts, weak in the head, a strange bird*).

"Partially sighted people do need help, but only the right kind of help"[19].

Partially sighted people – евфемізм, що означає групу людей, у яких є проблеми із зором. Цей вираз відноситься до групи політкоректних евфемізмів, які створювалися спеціально з метою не образити соціально незабезпечених людей. Ціла підгрупа політкоректних евфемізмів покликана уникнути дискримінації людей з фізичними вадами. За допомогою даної групи підвищується статус людей, що мають проблеми зі здоров'ям., як-от наприклад: *lame / crippled → handicapped → disabled → physically challenged → differently abled → People with disabilities*.

"Sometimes I think I'll go nuts, staring at those things".

"Woman, you've gone too far! You're out of your senses!"

"Most under the weather people have mild to moderate illness and do not need hospitalization."

Психічні та фізичні вади викликають почуття жалю, іноді огиду. Не дивно, що з'явилося багато фразеологічних евфемізмів на позначення таких станів.

5. Евфемізми, що називають фізіологічні акти чи умови (*a call of nature, in a (the) family way, not (without) a stitch to one's back*).

"One of the symptoms is the call of nature."

"Mortality reaches a new record: adolescents, in the family way, men or women, grandparents, all at risk."

"The room was so sterile that they could lie on the bed without a stitch to their backs." Фізіологічна функція, стан вагітності та нагота людини вважаються непристойними або не вартими розмов у нормальному суспільстві відповідно до моральних принципів.

6. Евфемізми, що стосуються сексуальної сфери (*a lady of easy virtue, a house of ill fame, make love*).

Lisa Bogutska wrote on the social network Facebook: "If high temperatures kill the COVID-19, then people need a regular bath, alcohol and make love" .

"Some major airlines are now requiring passengers to wear face masks on flights to limit the spread of viruses"[19].

Пряме найменування хвороб в текстах ЗМІ традиційно прийнято уникати або замінювати евфемізмами. У ситуації, коли світ потерпає від пандемії коронавірусної інфекції, виникає необхідність у зменшенні кількості прямих згадок терміну коронавірус, COVID-19 та ін. У наведеному прикладі автор використовує узагальнююче слово віруси з метою приховувати інформацію, що викликає страх. Хоча всі розуміють, про який конкретно вірус йдеться, непряма номінація допомагає знизити ймовірну негативну реакцію.

"Mr Putin is conveying an image of calm in turbulent times". Термін *turbulence* (турбулентність, хвилювання) часто використовується в якості евфемізму в англійській мові. Наприклад, вираз *financial turbulence* (фінансова турбулентність) набуло широкого поширення за часів попередніх економічних труднощів, коли пряме найменування кризи почало зникати з економічних новин. У цьому прикладі *turbulent times* вживається в більш широкому значенні, оскільки складні часи, викликані як епідеміологічною, так і економічною ситуацією в країні.

"The true extent of Covid-19 victims will be higher than the daily tally of lives lost in hospitals"[19]. Слова, пов'язані з темою смерті, найчастіше піддаються евфемізації. У зазначену випадку замість прямої номінації *померти* використаний евфемізм *to lose a live* (втратити життя). Евфемізм виконує функцію маскування; адресант прагне позбавити реципієнта від неприємного відчуття після почутого.

"Proportionally more people take their own lives during coronavirus pandemic". У всіх культурах самогубство вважається одним з найбільших гріхів, суспільне табу на пряму згадку про цю тему

викликало появу великої кількості евфемізмів в багатьох мовах. Істотна частина таких евфемізмів набула статусу фразеологізмів і використовуються машинально. Евфемізм *take their own lives* вживається замість виразу *commit a suicide* (покінчити життя самогубством) для заміни найменувань, що викликають страх подій.

Фразеологічні евфемізми, що належать до однієї і тієї ж фразеологічної семантичної групи, можуть додатково поділятися на синонімічні групи, тому більшість мовознавців виділяє три типи фразеологічних синонімів [38, с. 173]:

- 1) ідеографічні (відрізняються відтінками значення)
- 2) стилістичні (означають одне і те ж саме поняття, але відрізняються стилістичною приналежністю)
- 3) стилістико-ідеографічні синоніми (у них спостерігаються як чисто семантичні, так і стилістичні відмінності)

Є також синоніми, які збігаються як за денотаційними, так і за конотаційними компонентами фразеологічного значення. Такі синоніми називаються еквівалентними (або еквіполентними).

Ми проаналізували синонімічну групу фразеологічних евфемізмів зі значенням «помирати». Ця синонімічна група досить численна, оскільки поняття смерті знаходить своє відображення у всіх мовах, і ставлення до цієї «події» подібне. *All people are mortal* – загальновідомий вислів і носії різних мов намагаються приховати неприємні емоції та болючі новини. Фразеологічні одиниці базуються на різних образах, більшість таких зображень можна вважати підвищеними, як-от у таких одиницях, як *go to a better world, go to glory, go to heaven*. Інші базуються на деяких загальних образах, наприклад *take the ferry, to be no more*. Лише дуже обмежена кількість фразеологічних евфемізмів цієї синонімічної групи використовує образи, які можуть спричинити іронічне чи жартівливе ставлення (*kick the bucket, to hop the twig*) [18].

Усі фразеологічні одиниці, що належать до цієї групи фразеологічних синонімів, позначають одну і ту ж дію, тому їх денотаційні компоненти збігаються. Відмінності можуть спостерігатися як в емоційній оцінці, так і в стилістичному посиленні на фразеологічні одиниці.

Перш за все ми виділяємо еквівалентні фразеологічні синонімічні евфемізми, які збігаються за обома компонентами свого фразеологічного значення (денотаційне та конотаційне). Збіг у їхніх конотаційних компонентах означає збіг в їхній оцінці, емоційності, виразності та стилістичному забарвленні. Смерть представлена в них як щось позитивне, що йде в кращий світ, до Бога. Такі вирази етимологічно пов'язані з вірою в Бога, з Біблією або були запозичені з латини. Походження фразеологічного евфемізму *join the great majority* датується латинським виразом *abiit ad plures* [11, с. 251].

До еквівалентних фразеологічних синонімічних евфемізмів належать: *join one's ancestors, be gathered to one's fathers, go beyond the veil, go the way of nature, go to a better world, go to glory*.

Групу стилістичних синонімів складають згадані вище фразеологічні одиниці (що належать до групи еквівалентних синонімів і є стилістично нейтральними), з одного боку, та такі синоніми, як *go west* (розмовна), або *go the way of all flesh* (книжковий), з іншого боку. Вони позначають одне і те ж поняття, збігаються за своїм денотативним компонентом, у їх основі лежать різні образи і вони належать до різних стилістичних шарів [10].

Третя група фразеологічних синонімів – стилістично-ідеографічна, представлена фразеологічними евфемізмами, що належать до різних стилістичних шарів та диференціюються в емоційному забарвленні як підкомпонент конотації. Це означає, що деякі фразеологічні одиниці, такі як *kick the bucket, be (go) up the flume*, характеризуються жартівливою або іронічною емоційністю порівняно з іншими одиницями цієї

синонімічної групи. Таким чином, вони відрізняються емоційним конотаційним підкомпонентом.

Аналіз фразеологічних синонімічних евфемізмів зі значенням *померти* показав, що синонімічна група складається з різних груп синонімів: ідеографічних, стилістичних та стилістично-ідеографічних. Вони описують одну і ту ж подію за допомогою різних зображень.

РОЗДІЛ 3. ДІСФЕМІЯ

3.1. Визначення та використання дісфемізмів

Т. Матвеева розглядає дісфемізм як «навмисно різку форму вираження емоційної оцінки, замінюючи стилістично нейтральне слово або вираз грубим, заниженим» [33].

К. Аллан називає дісфемізмами «вислови з конотацією, що є образливими, вони замінюються нейтральними або евфемістичними лексичними одиницями»

І. Р. Гальперін зазначає, що стилістична функція дісфемізмів «протилежна тій, яку виконують евфемізми. Вони виражають поняття в більш різкій і грубій формі, – зазвичай нелітературній формі, – у порівнянні з тим словом, яке закріплене за певним поняттям» [3, с.165].

Л. О. Ставицька відзначаючи, що сам термін «дісфемізм» уживається в двох значеннях: навмисне викривлення слова для надання йому грубого значення; протилежне евфемізму слово в тому сенсі, що будь-яке поняття можна представити у вульгаризованому вигляді [25, с. 23].

У рамках нашого дослідження ми розуміємо дісфемізм як слово або вираз, що слугує для навмисної заміни будь-якої лексичної одиниці більш вульгарним, грубим, часто з метою висловити негативне ставлення до чогось або дискредитувати співрозмовника.

У сучасній лінгвістиці про евфемізми створено набагато більше науково-дослідних робіт і монографій, ніж про дісфемізми, яка знайшла первинну наукову базу тільки в останні два десятиліття в зв'язку зі скасуванням в 90-і роки ХХ століття цензури і збільшеною частотою вживання дісфемізмів у мові.

О. А. Сідельникова, аналізуючи тексти науково-публіцистичного дискурсу під час економічної кризи, запропонувала наступну класифікацію дісфемізмів у цій галузі [24] :

- a) пряме зазначення негативних економічних подій;
- b) грубе або нецензурне позначення поняття, з метою посилення виразності (яке спочатку було нейтральним);
- c) колишні евфемізми, які з часом застаріли.

Як бачимо, це не повна класифікація, оскільки вона розглядає лише одну сферу застосування дісфемізмів. Л.М. Мосієвич поділяє дісфемізми за семантичними сферами їх використання:

- a) вказівка на соціальний статус;
- b) характеристика психічного та інтелектуального станів;
- c) назви біологічних властивостей.

Аналізуючи дісфемізми російською та англійською мовами, Л. Мосійович дійшов висновку, що їх використання сильно залежить від світогляду, а також дозволяє визначити ступінь проблематичності певного явища у певному суспільстві. Чим більше використовується дісфемізмів, тим гострішою та актуальнішою є ця проблема. Доказом цього є ситуація у світі. COVID-19 сьогодні є найбільшою світовою кризою, яка вплинула на всі сфер життя людини і знайшли відбиття у мові. Вибір відповідних слів, щоб виразити те, що мають намір сказати мовці, і відобразити, що вони цінують або знецінюють, є основною частиною спілкування [15].

Мета дісфемізмів полягає в тому, щоб висловити гнів або соціальну дистанцію до певної групи. Їх часто використовують у літературних текстах, політичних виступах та розмовних виразах. Іноді дісфемізм може бути наслідком ненависті та страху, хоча несхвалення та презирство можуть також спонукати дісфемізм використовувати.

Найчастіші функції використання дісфемізмів: функція докору, образ, погроз, зниження соціального статусу, спроба викликати негативні емоції в аудиторії.

“*Doctors warn about the blood on our hands if safety rules are not followed.*” Вираз *blood on our hands*, який перекладається як «кров на наших руках», означає «бути винним». Цей дісфемізм виконує функцію обвинувачення.

Вибір автора, щодо застосування дісфемізмів у тексті є свідомим і навмисним. Він на початку знає, що його висловлювання сприймуть як щось грубе, але свідомо віддає перевагу цьому, адже це дозволяє продемонструвати негативну оцінку або насмішку, глузування або іронію щодо описаних фактів або подій та привернути більше уваги до тексту. Вдаючись до яскравого метафоричного образу, автор навмисно викликає негативний емоційний відгук аудиторії, що дає можливість вважати вираз дісфемістичним.

Різні терміни, які в одній культурі є дісфемними, можуть не бути такими, якщо вони мають інше значення в іншій культурі. Наприклад, слово *fag*, яке вживається в США, як правило, є нецензурною лайкою проти геїв. Однак у британській англійській мові слово *fag*, як правило, є образливим терміном, що використовується для позначення сигарети або, раніше, молодшого хлопчика, який служить старшому хлопчикові в британській державній школі .

Подібним чином, слово *fanny*, вживане в Америці, є евфемізмом для сідниць. Однак у англійській, австралійській, новозеландській та південноафриканській англійській мові слово *fanny* є сленгом вульви і вважається вульгарним [26].

Іноді, з часом трапляється, що слова, які колись вважалися евфемізмами, тепер вважаються дісфемізмами. В американській культурі лексична одиниця *colored*, колись вважалися евфемізмом, але з тих пір їх замінили такими термінами, як *black* та *African-American*.

Слова *idiot* та *moron* колись були ввічливими термінами на позначення людей з розумовими вадами, але зараз вони рідко використовуються у позитивному чи нейтральному контексті. Так само слово *retarded* було введено як нову ввічливу форму, коли попередні терміни застаріли. Термін *euphemism treadmill*, придуманий Стівеном Пінкером, описує цей процес, коли терміни, які колись були евфемізмами, з емоційно зарядженими референтом, стають дісфемістичними через асоціацію з референтом [40, с.528].

Деякі фрази, які є евфемізмами у певному контексті, можуть вважатися дісфемістичними, їх часто називають Х-фемізмами. Наприклад, багато Х-фемізмів щодо статевого акту можуть вважатися евфемістичними в групах однолітків, але в деяких аудиторіях є дисфемістичними.

3.2. Морфологічна класифікація дісфемізмів

Найчастіше під дісфемізмом розуміють протилежність евфемізму, протилежний полюс зі стилістично нейтральною концепцією, прийнятою за орієнтир. Дісфемізм навмисно використовується для створення певного ефекту, який може полягати у вираженні ставлення до об'єкта чи явища, а також у створенні умов, сприятливих для впливу на опонента. Однак, якщо спроби визначити дісфемізм все-таки дають змогу розглянути це поняття з різних аспектів та зробити висновки про його ключові особливості, ситуація з класифікацією дісфемізмів набагато складніша. При вивченні цього явища було запропоновано лише кілька класифікацій. Підхід Л.М. Мосієвича, описаний у праці «Дісфемізми та лінгвістична картина світу», представляється найцікавішим. Вчений спробував проаналізувати дісфемізми англійською та російською мовами з точки зору відмінностей у мовній картині світу [15].

На думку автора, лінгвістична картина світу має найпряміший вплив на появу та розвиток дісфемізмів. Більше того, це безпосередня умова їх існування. На підставі викладеного, Л.Н. Мосієвич виділяє кілька семантичних вживань дісфемізмів у мові, що дає можливість надати відповідну класифікацію:

1. Дісфемізми соціального статусу. До цієї групи належить дісфемістичне позначення різних професій, соціальних груп, ідеологій тощо.

2. Дісфемізми, що позначають психічні, психологічні чи соціальні умови. До цієї групи належать дісфемізми, що характеризують інтелектуальні вади, психічні захворювання та соціально значущі дефекти, такі як наркоманія та деградація, що настає за нею.

3. Дісфемізми, що характеризують біологічні особливості людини. Сюди входять негативні позначення статі, раси, статевої орієнтації, національності та інших біологічних ознак. Особливо часто в англійській мові використовуються дісфемістичні позначення гомосексуальної орієнтації.

Висновок про те, що дісфемізми служать мовним показником найбільш гострих соціальних проблем, особливо цікавий у підході Л.М. Мосієвич. Вивчення дісфемізмів, що переважають на даний момент, може виявити, що на сьогодні проблемами є найбільш важливими для суспільства. Це також пояснює, чому лексичний склад дісфемізмів, описаних вище, буде різним у різних мовах.

Підхід А. М. Резанової вважається найбільш вичерпною. Вона пропонує наступну класифікацію на основі лексико-семантичних класів [23, с.277-280]:

1) дісфемізми, що позначають поняття *death*, *disease*, а також фізичні та психічні вади. Це величезна область використання як для евфемізмів, так і для дісфемізмів. Це легко пояснити з урахуванням особливостей психіки людини. Смерть і хвороба – найстрашніші явища

для людей, тому у своїй промові вони намагаються або згладити негативний ефект, або висміяти та зменшити їх значення за допомогою дісфемізмів.

2) дісфемізми, пов'язані з кримінальною сферою. Сюди входить широкий спектр словникового запасу, що позначає різні види злочинної діяльності, нелегальних професій, заборонених речовин. Більшість із цих дісфемізмів сформувалися давно, оскільки проблема злочинності та порушення закону завжди хвилювала громадськість. Однак вони отримали широке розповсюдження зовсім недавно в результаті емансипації та зміни культурних норм. Зараз спостерігається тенденція номінувати речі без прикрас.

3) дісфемізми, що позначають вади та пороки в характері людей; Цей розділ має багато спільного з попереднім, оскільки саме вади характеру призводять до порушень закону та різного роду залежностей. Однак у цьому випадку акцент зміщується з незаконної діяльності безпосередньо на людину.

4) дісфемізми, що використовуються для позначення національності. За останній час ця група дісфемізмів надзвичайно розширилася завдяки підвищеній увазі до питань політичної коректності. Велика кількість евфемізмів та негативна реакція на призначення багатьох національностей спричинила поширення дісфемії у цій галузі.

5) дісфемізми, що позначають Бога, диявола, слова, пов'язані з різними релігійними ритуалами та прокляттями. Дісфемізми релігійної групи використовуються в літературному тексті у двох випадках. Перший – посилити висловлювання, щоб продемонструвати емоційний стан персонажа. Найчастіше – це паніка, роздратування, злість та інші негативні емоції. У другому випадку дісфемізми використовуються для висміювання релігії та всього, що з нею пов'язане.

“A similar picture has emerged across Europe. Deaths have **shot up** in many countries recently” [19]. Автор статті, повідомляючи дані про рівень смертності від коронавірусу, використовує дісфемізм *to shoot up* (різко зрости) замість нейтрального дієслова збільшуватися. Одне зі значень слова *shoot* – стріляти, що надає фразі додатковий негативний відтінок. Дісфемізм *to shoot up* в контексті статті має на меті привернути увагу аудиторії до проблеми.

“Significant **economic pain** seems unavoidable in all countries”. Очевидно, що економіка кожної країни в тій чи іншій мірі постраждала від пандемії. Щоб підкреслити критичний рівень наслідків інфекції автор користується виразом *economic pain* (економічний біль). Вживання слова з семантичної групи «хвороба» викликає неприємні асоціації. Функція дісфемізма – вираження негативного ставлення до явища і привернення уваги до того, що повідомляється.

“Without that help, we are just going to see **a tsunami** of evictions once the lockdown ends” [19]. У спробах врятувати бізнес, поліпшити фінансове становище в кризовий період, на жаль, люди забувають про важливість підтримки один одного. Так, наприклад, деякі орендодавці відмовляються йти на поступки тим, хто втратив роботу під час пандемії. У цій статті мова йде про необхідність державної підтримки у таких випадках, а також про допомогу з боку орендодавців, інакше після режиму самоізоляції кількість виселень з житла зросте. Автор замінює нейтральний вираз «велике число виселень» на *tsunami* (цунамі, величезна хвиля). Таке порівняння є дісфемістичною субституцією. Підсилює негативний ефект висловлення і надає словосполученню негативну коннотацію. Дісфемізм привертає увагу читача і траслює емоцію докору.

“The suspension on debt payments called for by the IMF and World Bank saves money now, but **kicks the can down the road** and avoids actually dealing with the problem of spiralling debts”. Щоб допомогти небагатим

країнам, що постраждали від наслідків коронавірусної інфекції, країни «Великої двадцятки» прийняли рішення тимчасово призупинити стягнення державного боргу. Однак, не всі згодні з ефективністю запропонованих заходів. Автор статті вважає, що це всього лише дасть країнам, що розвиваються недовгу відстрочку. Журналіст також використовує ідіому *to kick the can down the road* (штовхати банку по вулиці) у значенні «затягувати час, тягнути, відкладати в довгий ящик, відкладати рішення або дію». Вираз є розмовним і несе в собі зневажливий, засуджувальний відтінок і виступає дісфемізмом до нейтрального дієслова «відкладати». Функція дісфемізму у цьому контексті – висловити докір, осуд, незгоду з прийнятими рішеннями.

*“Yemen medics braced for **unspeakable crisis**”* [19]. Велика кількість статей присвячено кризовій обстановці в Ємені розташованому в Південно-Західній Азії, звідки було повідомлено про перші випадки зараження коронавірусною інфекцією. Країна переживає гуманітарну кризу, її економіка знаходиться на межі колапсу. Описуючи ситуацію в Ємені у сфері охорони здоров'я, автор використовує вираз *unspeakable crisis* (жахлива криза). Слово *crisis* викликає негативні емоції в аудиторії, в текстах ЗМІ зазвичай замінюється евфемізмами. Однак вжите разом з експресивним прикметником *unspeakable* стає частиною дисфемістичного словосполучення, використаного з метою залучення уваги громадськості.

*“Yemen faces **nightmare** as first coronavirus case confirmed”*. Автор іншої статті, присвяченій ситуації в Ємені, використовує образний вислів *to face nightmare* – зіткнутися з нічним жахіттям. Порівняння відбувається зі страшним сном, використання слова з негативною конотацією (*nightmare*) привертає увагу читача, допомагає висловити негативну реакцію на подію, і, як наслідок, може вважатися дісфемізмом.

*“The agenda has been **hijacked** by the spread of coronavirus and a **dramatic plunge** in both the oil price”* [19]. Спалах коронавірусної інфекції

шкодить й країнам, що володіють більш стійкою економікою, ніж Ємен. У статті, що послужила джерелом даного прикладу, мова йде про те, що плани президента Росії по прийняттю поправок до Конституції були захоплені (hijacked) поширенням коронавірусу і різким падінням (dramatic plunge) цін на бензин. Дієслово *to hijack* має негативну конотацію і в контексті даної статті, вжите в образному значенні, і є дісфемізмом. Термін *plunge*, посилений експресивним прикметником *dramatic*, також набуває статусу дісфемізму, мета якого привернення уваги до проблеми.

*“Those figures are faulty comparisons that **have been abused**”, argues Prof Steven Van Gucht, a Belgian virologist and government spokesman”* [19]. Президент Сполучених Штатів Америки Дональд Трамп в одному з інтерв'ю порівняв показники смертності від вірусу COVID-19 в США і Бельгії. Згідно з його думкою, США справляється з епідемією набагато ефективніше. Ці слова викликали негативну реакцію у бельгійської громадськості. Лікар-вірусолог і політичний діяч Стівен ван Гахт відреагував на висловлювання Д. Трампа і повідомив, що цифри, наведені президентом США, були надмірно перебільшені (have been abused). Слово *to abuse*, що володіє негативною конотацією, є дісфемізмом, вжитим в функції докору.

*“Russia’s defence ministry also **hit back**, saying the article was fuelling anti-Russian fake news and its authors were hiding behind the ideals of free speech”*. У статті йдеться про звинувачення Росії в наданні неправдивих даних стосовно коронавірусу. Автор статті, описуючи реакцію Міністерства оборони Росії, використовує фразу *hit back* – дослівно «вдарити у відповідь». Дісфемізм використаний з метою підкреслити ступінь обурення російської сторони та висловити негативне ставлення.

*“A senior cleric in Georgia, Bishop Ioane of Rustavi, said the authorities should pursue” quarantine **dodgers** “rather than” people who want to be with God”* [19]. У поданому прикладі наведена цитата

священнослужителя з Грузії, який впевнений, що уряду слід звертати увагу на людей, що ухиляються від дотримання умов карантину (quarantine dodgers), а не на віруючих. Слово *dodger* перекладається як «хитрун», «шахрай», «спритник» і несе в собі негативну конотацію. Вживання цього слова замість прямої номінації дозволяє визначити його як дісфемізм, що виконує функцію докору, звинувачення, образи.

“A 78-year-old killed by her husband in Gran Canaria was the second victim of *femicide* during Spain's lockdown”. Пандемія коронавірусу не тільки вплинула на здоров'я і економічний стан суспільства, але також посилила багато соціальних проблем. Під час введеного режиму самоізоляції в багатьох країнах світу збільшилась кількість випадків домашнього насильства. Найчастіше потерпілими стають жінки. У статті йдеться про вбивство літньої жінки її ж чоловіком. Описуючи подію, автор користується терміном *femicide* (Феміцид – вбивство жінок). Слово утворено за аналогією з поняттям *genocide* (геноцид). Така асоціація надає слову яскравий негативний характер і робить його дісфемізмом, вжитим у функції засудження, а також з метою висловити негативне ставлення автора до поданої події.

“The North's *decrepit* health system would quickly be overwhelmed by an outbreak of Covid-19, and that could threaten the fragile Kim Jong-un regime”[19]. Представники КНДР повідомляють світовій пресі про відсутність заражених COVID-19 в країні, проте ситуація досить незрозуміла через інформаційну закритість держави. Багато політологів вважають, що президент Північної Кореї приховує реальний стан справ. За версією журналістки ВВС Силії Хеттон, спалах коронавірусної інфекції може стати загрозою для правління Кім Чен Ина. Також вона впевнена, що країна володіє «старою системою охорони здоров'я». С. Хеттон використовує лексему *decrepit* (старий, немічний) замість прямої номінації *out-of-date* (застарілий). Відповідно, слово є дісфемізмом, його функція – зниження статусу в очах аудиторії і докір.

“*I can not predict a catastrophe for this **regime** [but] it’s a serious challenge to Putin,” Mr Kolesnikov suggested, pointing out that the Kremlin has no obvious new rallying cry to distract people from their difficulties”.* Під час пандемії пильну увагу громадськості направлено на дії високопоставлених політичних діячів. Рішення політиків можуть кардинально впливати на думки людей. На думку аналітика А. Колеснікова, COVID-19 може стати викликом правлінню В. Путіна. Цікаво, що аналітик використовує термін «режим» замість «правління». Дісфемізм *regime* часто використовується для опису ситуації в недружній державі. Іноді його використовують для зображення дій уряду, що не схвалюються. Дісфемізм викликає негативне ставлення аудиторії, висловлює звинувачення і невдоволення існуючим політичним ладом.

“*Tensions between the US and China are longstanding but the pandemic and a looming presidential election have amplified the **rivalry**, and this week **the war of words** hit a new peak*”.

Поширення коронавірусної інфекції вплинуло на взаємовідносини двох країн – США і Китаю. Політичні діячі обох держав не добре відгукуються один про одного у своїх інтерв’ю, поширюють недостовірну інформацію в ЗМІ. Таку напругу автор статті описує за допомогою дісфемізма *rivalry* (боротьба), а дії політиків називає *war of words* (війна слів). Звернення до семантичного поля «війна» надає дісфемізму яскраво виражену негативну конотацію. Функція обраних автором виразів – привернути увагу до інформації, дорікнути політикам.

“*President Trump faces a tough re-election campaign in November, but the once humming US economy – which had been his main selling point – is currently in a **coronavirus-induced coma***” [19]. У даному випадку дісфемізм відноситься до сфери економіки, що є однією з найбільш постраждалих від коронавіруса. Описуючи економічну ситуацію в США, автор користується дісфемізмом *coronavirus-induced coma* (викликана

коронавірусів кома). Таке порівняння викликає негативну асоціацію. Дісфемізм використаний з метою залучення уваги до інформації.

*“Obama describes Trump’s handling of pandemic as **chaotic**”.*

Колишній президент США Барак Обама висловив думку стосовно дій Д. Трампа під час пандемії. Б. Обама вважає, що діючий президент діє не правильно, вчинки Дональда Трампа називає хаотичним (chaotic). Дісфемізм виконує функцію докору.

*“Hungary’s powerful Prime Minister Viktor Orban stands accused at home and abroad of using coronavirus **to grab** more power, instead of uniting the country”* [19]. У статті, з якої був узятий даний приклад, мова йде про прем’єр-міністра Угорщини, який, не проводячи громадське голосування, встановив, що на період кризи його правління є незмінним. Автор статті з метою засудити такі дії використовував дісфемізм *to grab* (схопити, загарбати).

У статтях, присвячених коронавірусній інфекції, дісфемізми використанні для демонстрації негативного ставлення мовця, привернення уваги до проблеми, зниження статусу, образ та докорів.

ВИСНОВОК

Після введення у багатьох країнах офіційного карантину або режиму самоізоляції засоби ЗМІ перетворилися в одне з основних джерел інформації, рівень важливості медіа значно зріс. Як наслідок, збільшилася і відповідальність, покладена на журналістів і політиків, адже вибір мовних засобів для передачі інформації багато в чому визначає сприйняття реципієнта. Слово або вислів може як підбадьорити аудиторію, вселити надію, так і викликати страх або іншу негативну емоцію, ввести в оману. З урахуванням вищезазначеного, евфемістичні і дісфемістичні одиниці, що мають неймовірний прагматичний потенціал, стають одними з основних мовних засобів передачі як денотативною, так і конотативною інформації.

Враховувати визначення лінгвістів, які займалися питанням евфемізмів, хочеться зазначити, що евфемізм не є тропом, це слово або вираз, що вживається замість іншого, яке є некоректним, недозволеним або небажаним, з метою уникнути номінування того, що може викликати негативні емоції у мовця або співрозмовника, а також з метою завуалювати, замаскувати сутність явища.

Дісфемізм є словом або виразом, що слугує для навмисної заміни будь-якої лексичної одиниці або словосполучення на більш вульгарні, грубі, часто щоб висловити негативне ставлення до чогось або дискредитувати співрозмовника. До функцій дісфемізмів відносять такі: демонстрація негативного ставлення, привернення уваги до проблеми, зниження статусу, образа, докір. Незважаючи на те, що таке явище, як дісфемізм, існувало з самого початку розвитку суспільства ще з моменту появи табу та соціальних заборон, його наукове вивчення розпочалося порівняно недавно. Це спричинено значною емансипацією сучасної людини та лібералізацією мовлення та соціальних норм. Ми встановили, що в рамках публіцистичного дискурсу дісфемізм відіграє роль

стилістичного засобу, що допомагає мовцю показати свій емоційний стан, установки та цінності.

За результатами дослідження публіцистичних статей, присвячених висвітленню світових подій, що відбуваються під час пандемії коронавірусної інфекції, нами були визначені основні функції, які найчастіше виконують евфемізми та дисфемізми. У ході дослідження було з'ясовано, що евфемізми використовуються авторами статей з метою замаскувати інформацію, пом'якшити її вплив на читача шляхом субституції номінацій тих подій, явищ чи об'єктів реального світу, що викликають страх, відразу або огиду на коректні одиниці. Більшою мірою це стосувалось випадків завуальованого згадування смерті людини. Також нами були виявлені евфемізми, що виконують функцію маніпулювання, але не мають на меті епатувати оточуючих. Варто зазначити, що одина і та сама евфемістична одиниця може виконувати відразу кілька функцій.

У ході аналізу визначено і найбільш частотні функції вживання дисфемізмів, а саме: функція вираження негативного ставлення, докору, залучення уваги, зниження соціального статусу, образи. Як і у випадку з евфемізмами, дисфемізми можуть виконувати декілька функцій одночасно.

Перспективними вважаємо подальші дослідження евфемізмів та дисфемізмів в інших типах дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антрушина Г.Б., Афанасьева О.В., Морозова Н.Н. Лексикология английского языка: учебн. пособие. Дрофа, 1999. 288 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: учебн. пособие. Москва, 1973. 303с
3. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва, 1958. 459 с.
4. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. М., 1981. С 316
5. Дейк Т.А., Кинч В. Стратегии понимания связного текст. Новое в зарубежной лингвистике. Когнитивные аспекты языка. *Прогресс*. 1988. № 23. С. 153–211.
6. Желтухина М. Р. Взаимодействие дискурсов в массмедиальном пространстве. *Актуальные процессы в различных типах дискурсов: политический, медийный, рекламный дискурсы и интернет-коммуникация: материалы международной конференции*. Ярославль: Ремдер, 2009. С.137– 143.
7. Жумаева, Н.Г., Самадова Ч.Б. Lexico-semantic analysis of publicistic style. 2016. №15(119). URL: <https://moluch.ru/archive/119/32901/>
8. Кацев А. М. Эвфемистический потенциал и его реализация в речи. *Некоторые проблемы слова и предложения в современном англ. языке*. Горький, 1976. С.19-36.
9. Кацев А. М. Языковое табу и эвфемия: учеб. пособие к спецкурсу. Ленинград: ЛГПИ, 1988. –80с.
10. Кирсанова Ю. В. Роль иностранного языка в развитии и воспитании личности. *Языковое табу и эвфемия*: веб-сайт. URL: https://pedsovet.org/publikatsii/option,com_mtree/task,viewlink/link_id,4579/Itemid,118

- 11.Ковшова М. Л. Семантика и прагматика эвфемизмов: краткий тематический словарь современных русских эвфемизмов. Гнозис, 2007. 320 с.
- 12.Крысин Л. П. Эвфемизмы в современной русской речи. *Русский язык конца XX столетия (1985-1995)*. Москва, 1996. С.384-408
- 13.Ларин Б. А. Об эвфемизмах. Проблемы языкознания: Сб. статей, посвящ. 75-летию акад. И. И. Мещанинова. Ленинград. С. 110-124.
- 14.Лютянська Н.І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості: наукові записки НДУ ім.М.Гоголя. – Філологічні науки. 2014. С. 137-141.
- 15.Мосиевич Л. Дисфемизмы и языковая картина мира: наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Україна: веб-сайт.URL: <http://rllinguistics.ru/journal/article/1476/>.
- 16.Николаева Т. М. Краткий словарь терминов лингвистики. Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста. *Прогресс*, 1978. Вып. 8. С. 467–472.
- 17.Обвинцева О. В. Некоторые возможности исследования политических эвфемизмов методом тезауруса. Екатеринбург: ИПК УГТУ, 2003. 134 с.
- 18.Ожегов С. И. Лексикология. Лексикграфия. Культура речи: учебное пособие для вузов. М: Высшая школа, 1974.
- 19.Официальный сайт службы новостей “The Guardian” URL: <https://www.bbc.com/news>.
- 20.Павлушкіна Н. А. Релевантность массовой прессы как основа взаимодействия с аудиторией. СМИ в современном мире: Петербургские чтения: тезисы межвуз. науч. практ. конф, 2010. С. 254—255
- 21.Палажченко М. Ю. О некоторых способах и особенностях перевода политкорректной лексики. *Вестник МГУ*. 2010 №1. С.103-113.

22. Радевич Я. Табу й евфемізми. *Етикет і культура спілкування*. Львів: СПОЛОМ, 2001. С.188–190
23. Резанова А. Н. Классификация дисфемизмов по лексикосемантическим разрядам: известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, 2008. № 63-1. С. 277–280.
24. Сидельникова, Е. А. Коммуникативно-прагматическая специфика эвфемизации / дисфемизации в нарративе финансово-экономического кризиса: веб-сайт. URL: http://journals.uspu.ru/i/inst/ling/ling38/ling38_42.pdf URL: <http://rllinguistics.ru/journal/article/1476/>.
25. Ставицька Л. О. Українська мова без табу: словник нецензурної лексики та її відповідників. К.: Критика, 2008. 456 с.
26. About education: Glossary of Grammatical and Rhetorical *Terms: dysphemism*: веб-сайт. URL: <http://grammar.about.com/od/d/g/dysphemismterm.htm>
27. Algeo J. Taboo and Euphemisms. *The Origins and Development of the English Language*. Boston: Wadsworth, 2010. 347p.
28. Allan K. Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon. New York: Crown Publisher, 1991. 326 p.
29. Allan K. Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language. Cambridge Univ. Press, 2006. 314p.
30. Cliffs Notes: Euphemisms: веб-сайт. URL: <http://www.cliffsnotes.com/>
31. Dijk T. A. van Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press, 1983. 389 P.
32. ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES/Publicistic Style: веб-сайт. URL: <https://eng.1sept.ru/article.php?ID=200700609>

33. Euphemism and dysphemism. Language and power. веб-сайт. URL:
<http://www.linguistics.ucsb.edu/faculty/cumming/ling50/euphemism%2Bdysphemism.htm>.
34. Freud S. Totem and Taboo: Some Points of Agreement between the Mental Lives of Savages and Neurotics .New York: W. W. Norton & Company, 1950. 246 p.
35. Hadfield Jill. Communication Games .New York: 1990. 164 p.
36. Hey O. Euphemisms und Versants in Lateinischen. Leipzig. 1990. 148 p.
37. Holder R. W. How Not to Say What You Mean: A Dictionary of Euphemisms. New York: Oxford University Press, 2002. 525 p.
38. Neaman J. S. The Wordsworth Book of Euphemism. London: Wordsworth Editions, 1998. 373 p.
39. Oratory and speeches: веб-сайт.
URL:<https://studfile.net/preview/5749579/page:73/>
40. Pinker St. How the Mind Works. New York: W. W. Norton, 1997. 661p.
41. Publicistic Style: веб-сайт. URL:
<http://www.studymode.com/essays/Publicistic-Style-1718019.html>